

IRODALOM

Roth Gyula egyet. ny. tanár: **Erdőműveléstan** című munkájának II. kötete megjelent. (Kapható a Műegyetem kivesztori hivatalának soproni kirendeltségénél Sopronban. Ára füzve 23.— P, kötve 24.40 P).

A könyv kritikai ismertetését lapunk következő számában hozzuk.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

A *Zeitschrift für Weltforstwirtschaft* II. évfolyamának 7—9 füzete az „Internationaler Forstwirtschaftsbericht“ c. részében gondosan felépített és jól áttekinthető összefoglalást hoz Magyarországról **Forstwirtschaft in Ungarn** címmel **dr. Tomassovszky Imre** ny. min. tanácsos, egyet. m. tanár tollából, amelyet az illusztris szerző az általánosan ismert szaklap kiadójának a felkérésére állított össze a felkutatható statisztikai adatok alapján. A tanulmány fejezetei: Fafajok és azok elterjedése. Talajviszonyok, fafajok elosztása és tulajdonjogszerinti megosztás. Az erdőbirtokok nagyság szerinti katasztere. (1929). Fakészlet, Fahasználatok. Mellékhasználatok. Kivitel és behozatal (1933). Alföldfásítás. Kopárfásítás. Állami kezelés alatt álló erdők. Felújítások és állami csemetekertek. Állami erdőfelügyelet. Erdészeti igazgatás és az erdők őrzése. Állami erdőbirtokok. Munkásviszonyok. Erdőtüzek, szél- és rovarkárok. Erdei kihágások és erdőrendészeti áthágások. Erdészeti szakképzés. Kutatásügy. Irodalom. Statisztika. Egyesületi élet. Az új erdőtörvény.

A minden részletkérdésre kiterjedő munkát, mint egyikét azon keveseknek, amelyek a külföldnek is számot adnak rólunk, örömmel kell üdvözlönnünk és legfeljebb csak sajnálhatjuk, hogy a folyóirat megszabott terjedelme nem nyújthatott bővebb ismertetés számára lehetőséget.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG

(112. évf. I. és II.)

O. Faber: Vízgazdálkodás Baden rajnamenti artéri erdeiben. (*Wasserbewirtschaftung in den in der Rheinniederung liegenden badischen Auwoldungen.*) 1—13. old.

Baden gazdasági- és pénzügyminiszteriuma 193. őszén nagy-

szabású tervet dolgozott ki a badeni Rajnamellék vízszabályozására és a munkálatokat haladéktalanul meg is kezdette.

Ez a vállalkozás a Rajna-szabályozás mesterének *Tullá*-nak a tanítását tartotta szem előtt, aki már 1822-ben azt írja, hogy „*az erdőgazdasági kultúra s a tervszerű lecsapoló és öntöző berendezések adják az egyedüli szilárd alapot egy ország termékenységének a megtartásához*“. De rámutat arra is, hogy „*az árterek, mocsarak lecsapolása gazdaságilag csak akkor jelent haladást, ha egyidejűleg a víz hozzáfolyásáról, tehát a terület öntözéséről is gondoskodás történik*“.¹

A munkálatok célja elsősorban *új termelőterületek szerzése s az erdőtalaj javítása*, ami csak az árvizek zavartalan lefolyásának szabályozása, a vízháztartás természetes egyensúlyának helyreállítása, tehát az ártéri erdők és az őket környező termőterületek egészséges életfeltételeinek biztosítása által érhető el. Ezzel kapcsolatos természetesen a mellékcélok egész sora, így: *a mocsarak lecsapolása, bizonyos területek öntözése, patakok szabályozása, nem megfelelő állományok átalakítása, vadvédelem, a halgazdaság javítása, a Rajna-ligetek egészségesebbé tétele, a májmétely és szunyogveszedelem leküzdése* és — a holtágak összekötése által — *árvízfelfogó medencék létesítése*.

Ez a hatalmas program óriási munkalehetőségeket nyújt, aminek közgazdasági jelentősége nem szorul magyarázatra.

Érdekes azonban, hogy a felmerülő építési és napszámköltségek javarésze — különösen a községi erdőkben — *rendkívüli felhasználatok engedélyezése révén nyer fedezetet*. Az erdőgazdaság jövedelmének tartamosságát ez a megoldás távolról sem veszélyezteti, mert a meliorált területeken ültetett nemesebb fafajok — elsősorban a kanadai nyár — már rövid időn belül pótolják a kivett fatömeget. Kedvező viszonyok mellett például a *kanadai nyár 40 éves korában hektáronként 800 m³ fatermést ad*, ami évi 600 márka ha.-kenti bruttó jövedelemnek felel meg, ezt régebbi kísérletek (Durlach város erdejében) és újabb próbálkozások is igazolják.

Tartós siker természetesen csak az építménynek állandó, gondos karbantartása mellett várható. Az egész tervezet technikai kivitelezéséről, az árkok, esatornák, hidak, áttereszek, zsilipek, utak, biztosító berendezések méreteiről, anyagáról, költségeiről a szerző részletes felvilágosítást ad.

Az 1940-ig tartó munkához összesen 1.300.000 napszám és 5.300.000 márka értékű anyagfelhasználás irányoztatott elő, amelynek ellenében 400 km árok és 50 km út épül meg és 6000 ha. terület jut a telkesítés révén rendszeres erdőgazdasági üzem alá, meg

¹ Itt tehát önként felvetődik a kérdés, hogy az alföldi lecsapolások vajjon eleget tesznek e ennek a kívánalomnak . . . ?

pedig úgy, hogy az általános gazdasági és népjóléti célok mellett a természetvédelem érdekeiről is megfelelő gondoskodás történik...

Talán egy kissé bővebben foglalkoztunk ezzel a nagyon érdekes és szép fényképekkel illusztrált tanulmánnyal, de hiszszük, hogy gondolkodóba ejt mindenkit, akinek a magyar erdőgazdaság tennivalói a szívéen fekszenek.

Leiber és Mörmann: Hazai fafajok értéknövekedése felnyesés által. (Wertsteigerung einheimischer Hölzer durch Aufastung.) 13—21. old.

Ahol az erdészeti többtermelés olyan nagy nemzetgazdasági fontossággal bír, mint hazánkban, méltán számíthat különös érdeklődésre fenti cím alatt megjelent tanulmány.

A felnyesés kérdése a szerzők megállapítása szerint még a fejlett német erdőgazdasági életben sem nyerte el az őt megillető figyelmet, nálunk pedig sajnos éppenséggel senki sem törődik vele, indokoltnak tartjuk tehát, hogy néhány adattal rávilágítsunk a tanulmány eredményeire.

A felnyesés általában inkább csak a száradó és elhalt ágak eltávolítására szorítkozzék (*Trockenastung*), hogy az ágesonkok befelé való korhadása, illetőleg a fatesttel össze nem függő ág-göcsök (*Schwarzast*) képződése megakadályoztassék; az élő ágak lenyesését (*Grünastung*) csak a nyárfélék bírják jól, a tölgynél a fattyúhajtások eltávolítása sem okoz kárt, a fenyőfélék közül azonban csak az erdei fenyő tűri el, ha néhány vézna mellékágát levágják.

A kívánt cél: egy bizonyos értékgyarapodás csak akkor érhető el, ha a törzseknek a kihasználásig még elegendő idejük marad, hogy a nyesés helyét 10—12 cm széles faréteggel takarják. A döntésre kerülő törzseknél átlagosan 45—50 cm-es mellmagassági átmérőt véve számításba, a felnyesendő fák vastagsága tehát a 20—25 cm-t meg nem haladhatja. Ez azt jelenti, hogy az egész műveletnek csak a fiatal és legfeljebb középkorú állományokban van helye.

A felnyesés fokozatosan történjék 4—10 éves időközökben, összesen 2—3 ízben, erre vonatkozólag az állomány és termőhelyi viszonyok adnak részletesebb útmutatást. Az eltávolítandó ágak vastagsága azonban sohasem haladhatja meg az 5—6 cm-t! A gazdaságosság elve viszont megkívánja, hogy csak a véghasználatig megmaradó, értékes fűrészanyagot szolgáltató törzseken végeztessünk felnyesést, ezért helyes azokat az áterdölésekkel kapcsolatban, illetve ezek után kijelölni. (Szerzők szerint elegendő, ha erdei fenyőből hektáronként 250—400, nyárból 100—200, tölgyből 100—150 törzset nyesetünk fel.)

A munkálatok természetesen csak a tavaszi nedvkeringés előtti 2–3 hónapban és csak a kezelőtiszt személyes felügyelete mellett végezhetők, nagyon gyakoriott munkásokkal, amikor a törzsek felnyesésének fm-je átlag 2–3 fillérbe kerül.

A törzsek kijelölése, a munka kivitelezése, az alkalmazott szerszámok (elsősorban fűrészek!) és a munkaeredmények nyilvántartása mind olyan további érdekes részletek, amelyekre itt bővebben ki nem térhetünk, de felette sok tanulsággal szolgálnának sok magyar erdőgazdának.

Kennel: Földszugarak és növényélet. (Erdstrahlen und Pflanzenwuchs.) 21–23. old.

Az újabban sokat vitatott titokzatos földszugarak (Müller szerint „talajaktivitás“) hatásáról szóló híradásokat józan erdészembernek a legnagyobb tartózkodással kell fogadnia.

Eckstein: Az erdészetiileg jelentős egerekről. (Etwas über forstlich beachtungswerte Mäuse.) 23–26. old. Megállapítja, hogy az erdei egérnek két válfaja van (*Apodemus silvaticus* L. és *flavicollis* Melch.), viszont az erdei pocok két fajtája (*Arvicola amphibius* L. és *terrestris* L.) tulajdonképpen azonosak.

Schmitt: Adatok az erdőtípus-kérdéshez. (Beitrag zur Waldtypenfrage.) 54–68. old. A sok egymásnak látszólag ellentmondó eredmény abban a kérdésben, hogy az erdőtalaj flórája mennyiben lehet kifejezője valamely termőhelynek és ezáltal irányítója a termelésnek, szerző szerint elsősorban arra vezethető vissza, hogy bizonyos alapfogalmakat a gyakorlatban sokszor helytelen értelmezésben használnak. (Így pl. az *állomány minőségi osztálya* mást jelent, mint a *termőhelyi osztály*, a *talajnem* mást, mint a *talajtípus* és a *talajminőség* sem tévesztendő össze a *talajállapottal*!) De még inkább közrejátszik a zavar előidézésében, hogy a vizsgálatokat igen sok esetben olyan erdőkben végezték, ahol a termőhely, állomány és talajnövényzet között — előbbi emberi beavatkozások után — nem állhatott még helyre a természetes zavartalan állapotot jelző egyensúly (pl. mesterséges felújítások után stb.).

Szerző a Hoch-Spessartból vett és részletes adatokkal megvilágított érdekes példákkal bizonyítja be, milyen jól jellemzi a talajflóra a természetes felújítás feltételeit. Hangsúlyozza, hogy a fatermés tartamosságát biztosító egyetlen tényező — a termőhely — mennyire reagál minden külső behatásra, s hogy ameddig ennek a felette bonyolult kérdéskomplexumra pontosabb, egyszerűbb kifejezést nem találunk, a talajflóra mint egyetlen útmutató, kellő méltánylásban részesítendő.

LA REVUE INDUSTRIELLE DU BOIS ET D'AMEUBLEMENT.
(Paris, 1935, decemher.)

Jugoszlávia erdőkitermelése, ipará és fakivitele. (L'Industrie forestière et les exportations de produits forestiers de la Yougoslavie.)

A legújabb statisztikai adatok szerint Jugoszlávia erdőterülete 7,720.015 hektár, tehát az ország összterületének 31%-a. 1—1 lakosra ennek kövekeztében 0.554 hektár erdőterület esik. Mivel az erdőgazdasági optimum a vonatkozó szakirodalom szerint Európában 0.4 hektár, Jugoszlávia erdőgazdasága pozitívnak, tehát fakivitel szempontjából kedvezőnek tekinthető. Az erdőterületekből 5,377.253 hektár erdőtalajjellegű s az állam birtokában 3,213.563 hektár van.

Fatermelése 16,500.000 köbméter évente. Ebből 6,750.000 köbméter szerfa és 9,750.000 köbméter tűzifa.

Erdészeti iparát 3235 fűrésztelepe képviseli, ezek összes meghajtó energiája 68.670 lóerő munkateljesítményük évente 6,658.000 köbméter.

Fakivitelét túlnyomó részben szerfa képezi, mely az összes fakivitelnek súlyban 75, értékben pedig 70%-át képviseli. Fannemek szerint a kivitel 60%-a fenyő, 27%-a bükk és 10%-a tölgy.

A francia erdőgazdaság kivánságai. (Pour la Revalorisation da notre production Sylvicole.)

A szenátus hivatalában *Cailler, Capus, Armand Calmel* és *Georges Portman* urak a következő javaslatot nyújtották be a francia erdőgazdaság támogatása érdekében:

„A kormány felhatalmazást nyer, hogy minden lehető eszközzel a fenyegetett francia erdőgazdaság támogatására siessen.“

A felhatalmazás kategorikus szövegezése a francia erdőgazdaság igen kényes és hátrányos helyzetéből folyik. Az egyes nemzetközi szerződések, politikai okokból a szövetséges államok egész sorának olyan méretű kedvezményt nyújtottak, mely a francia erdőgazdaságot a legteljesebb válságba sodorta. Az erdészeti ipar legkülönbözőbb ágai egymásután kénytelenek üzeimeiket beszüntetni, mivel az importált külföldi kész vagy félig kész áru, az ot-tani olesó ipari munka és nyersanyag mellett, a francia piaci árat a minimum alá nyomta. Teljesen esődöt mond pl. a cellulozipar, mely már csak állami támogatással képes az importált cellulozszal szemben megállani. A szenátushoz benyújtott határozati javaslat is többek között ennek az iparnak segítségére akar sietni, még pedig — mivel politikai okokból az importált áru vámját nem emelhetik —, a papíripar terhére a teljes nyers cellulozár $\frac{1}{7}$ -ét refakciaképpen akarja megtéríttetni mindazon cellulozgyáraknak, amelyek francia, tehát hazai fát dolgoznak fel.

Érdekes példája a „biztonsági“ politika gazdasági esődjének.